

NBS – Múzeum mincí a medailí Kremnica
pozýva na výstavu

POTULKY STAROU KREMNICOU **Venované spomienke na Janka Alleráma (1936 – 2013)**

6. 10. – 25. 11. 2022 • galéria NBS – MMM
Štefánikovo nám. 33/40, Kremnica

Ján Allerám sa narodil 2. júna 1936 v Kremnici Štefanovi Allerámovi a Márii, rod. Spevákovej. Patril do rodiny s bohatými umeleckými tradíciami, ktorej príslušníci viac ako dvesto rokov vkladali svoj um, nadanie a poctivé remeslo do služieb kremnickej mincovne. Už jeho najstarší známy predok Mathias Alleram, narodený roku 1774 vo Viedni, bol rytcom, absolventom viedenskej ryteckej akadémie. V roku 1800 prišiel do Kremnice, čím sa stal zakladateľom kremnickej vetvy rodu, a z pozície tretieho rytca sa prepracoval až na post hlavného rytca (1804 – 1816 – 1839). Jedným z jeho detí bol Ľudovít František, narodený roku 1813 v Kremnici, ktorý pracoval ako minciar. Priamym predkom Janka Alleráma bol August Ľudovít (nar. roku 1851), syn Ľudovíta Františka. August Ľudovít mal so svojou manželkou syna Ľudovíta, ktorý tiež pracoval v kremnickej mincovni ako minciar. No a Ľudovítovi s manželkou (rod. Mlinárikovou) sa narodil roku 1890 syn Štefan (zomrel v roku 1945 pri bombardovaní Kremnice), otec Janka Alleráma, ktorý bol umeleckým nábytkárom a v mincovni vyrábal etue na mince a medaily.

Mladý Janko sa spočiatku venoval umeleckej fotografii, ktorú študoval na Umeleckopriemyselnej škole v Bratislave. V rokoch 1953 – 1955 pokračoval v štúdiu na Priemyselnej škole pre pracujúcich vo Zvolene. Hneď nato sa vďaka riaditeľovi Jánovi Horákovi zamestnal v kremnickej mincovni. Po nútenej pauze, spôsobenej absolvovaním základnej

vojenskej služby, bol v mincovni v roku 1957 prijatý do ryteckej dielne medailéra a rytca Antona Háma, pod vedením ktorého sa postupne učil všetky rytecké techniky a stále viac zdokonaľoval v ryteckom umení. Od roku 1972 už celkom samostatne pripravoval razidlá na mince, pamätne mince a medaily. Prakticky sa podieľal na príprave takmer všetkých československých a slovenských obehových mincí, no jeho rukami prešli aj mnohé pamätne mince a medaily, ako aj zahraničné mincové a medailérske diela. Razidlá upravoval do definitívnej podoby v špičkovej kvalite, a to až do svojho odchodu na dôchodok v roku 1996.

23. februára 2023 uplynie neuveriteľných 10 rokov, čo spomedzi nás navždy odišiel legendárny rytec, uznávaný širokou obcou českých a slovenských medailérov a tvorcov mincí, ale predovšetkým skromný a skvelý človek Janko Allerám. Pre mnohých z nás z múzea to bola veľmi smutná správa, pretože už roky sme mali česť nazývať ho priateľom. Zmena pracovného vzťahu na osobný sa udiala veľmi prirodzene a pokiaľ mu váš pohľad na život, na človeka a jeho rozmanité spoločenské a osobné postoje a vzťahy, ako aj zmysel pre humor a istý nadhľad konvenoval, ponúkol vám priateľstvo bezprostredne, bez ohľadu na akýkoľvek vekový rozdiel. Radi sme sa s ním stretávali, či už na našich múzejných akciách, alebo u neho doma, v prostredí veľmi príjemného domáceho zázemia, radi sme s ním „debatili“ na rôzne témy, radi sme s ním spolupracovali. Predpokladáme, že podobné spomienky na Janka Alleráma, samozrejme mimo členov širokej rodiny, prechovávajú dodnes mnohí Kremničania – kolegovia z mincovne, v ktorej v rámci svojej ryteckej špecializácie strávil celé svoje produktívne obdobie života, či kolegovia a študenti (niektorí najprv „učni“, neskôr „tovariši“ až „majstri“) kedysi významnej Strednej umelecko-priemyselnej školy, na ktorej v rokoch 1967 – 1973 pôsobil ako externý učiteľ pre výučbu rytcov, ale aj susedia a mnohí známi.

Jeho hlavnú profesionálnu činnosť rytca kremnickej mincovne dokumentujú početné mincové a medailové razby vystavené v stálej expozícii NBS – Múzea mincí a medailí v Kremnici venovanej dejinám mincovníctva a medailérstva na Slovensku. Nie všetci možno vedia, že Ján Allerám od roku 1972 do definitívneho odchodu z mincovne v roku 1996 takpovediac priviedol na svet takmer všetky československé aj nové slovenské obehové a pamätne mince. Naposledy, vlastne krátko pred svojím skonom, sa zúčastnil v Múzeu mincí a medailí na výstave medailérov a rytcov kremnickej mincovne, ktorá sa uskutočnila od 8. novembra 2012 do 15. januára 2013. Ale ešte predtým, v roku 2011 sme v spolupráci s rodinou pri príležitosti 75. narodenín Janka Alleráma usporiadali v múzeu jeho samostatnú výstavu, ktorá bola svojím obsahom pre mnohých prekvapením. Janko sa na nej popri klasických rytecko-remeselných prácach prvýkrát na verejnosti prezentoval väčším počtom maľovaných obrazov s tematikou Kremnice, jej prírodných lokalít a okolitých obcí. Po odchode na dôchodok v roku 1996 síce Ján Allerám pokračoval v rôznej ryteckej tvorbe na objednávky, ale konečne sa mohol začať venovať svojej záľube – maľovaniu. Maľoval podľa starých pohľadníc a fotografií, ale hlavne popamäti sprostredkovával čaro starej Kremnice a jej pôvabných zákutí, bohužiaľ, už často zaniknutých či práve zanikajúcich. Výstava veľmi zarezonovala v kremnickej verejnosti, viacero Jankových obrazov potešilo nových majiteľov a veľká časť z nich bola využitá vo forme troch nástenných kalendárov pre roky 2012, 2013 a 2014.

Keďže nám nedávna covidová pandémia znemožnila pripraviť spomienku na tohto skromného, ale skvelého človeka pri príležitosti jeho nedožitých 85. narodenín, činíme tak teraz v súvislosti s blížiacim sa desiatym výročím jeho odchodu. Spolu s rodinou sme pripravili výstavu, ktorej gros tvoria pôvabné kremnické reminiscencie Janka Alleráma. Veríme, že výstava poteší kremnickú verejnosť a vyvolá pekné spomienky na autora, ale v mnohých prípadoch aj na detstvo, na mladosť, na starých rodičov, na vzácnu architektúru starého kráľovského mesta Kremnica. Obrazy dopĺňajú kompozície dobových, respektíve súčasných fotografií zobrazených lokalít a objektov, z ktorých viaceré Kremnica stratila už natrvalo.

Múzeum ďakuje za spoluprácu pri realizácii výstavy predovšetkým pani Anne Allerámovej a členom jej širokej rodiny (rod. Čertáskej, Kočišovej a Kotvanovej). Za zapožičanie ďalších obrazov zo súkromného majetku ďakujeme rod. Bôcovej, rod. Borisa Grellnetha, rod. Chmelíkovej, Varacovej a Vaškovej, p. Ľubici Fuskovej, p. Michalovi Novotnému. Osobitné poďakovanie patrí Milošovi Lackovi a zberateľom kremnických dobových pohľadníc a fotografií Petrovi Roobovi a Viliamovi Weissovi.

Vernisáž výstavy: **6. októbra 2022 o 16:00 h.**

Výstava **potrvá do 25. novembra 2022.**

Výstava bude otvorená: utorok – sobota / 9.00 – 16.00 h

Jednotné vstupné na výstavu: **0,50 €**

Pri zakúpení vstupenky minimálne do dvoch expozícií Múzea mincí a medailí je návšteva výstavy grátis.